

Tot het Nederlandse volk

Onlangs hield president Obama, naar aanleiding van de tragische aanslag in Tucson, een toespraak, waarin hij zijn befaamde oratorische talent weer eens ten volle liet zien. Het kon, zo monkelden waarnemers, wel eens een vergelijkbaar keerpunt zijn als de toespraak van Clinton na de bomaanslag in Oklahoma en die van Reagan na het verongelukken van het ruimteveer Challenger. Ik heb de toespraak in zijn geheel teruggekeken (op YouTube, waar overigens ook Clinton en Reagan terug te zien zijn). Want het is natuurlijk opmerkelijk dat dat überhaupt kan, met één toespraak een zwalkend presidentschap van een pruttelende grootmacht revitaliseren.

Nu ben ik geen deskundige in de retorica, maar wat ik kan zien in zowel de boodschap van Clinton en Obama, is een appèl op de gezamenlijke waarden van Amerika, zoals daar zijn: Gods vergeving, het optimisme van kinderen, en de verantwoordelijkheid om kansen te grijpen, waar anderen hardnekkig problemen blijven zien. Conservatief of Democraat, dergelijke kernwaarden zitten in de vezels van iedere Amerikaan.

Als je met die wetenschap Geert van Istendaels pamflet 'Tot het Nederlandse volk' leest, word je duidelijk dat voor premier Rutte zo'n toespraak onmogelijk is. Dat soort gedeelde waarden hebben we namelijk niet meer in Nederland, iets wat Van Istendael ons in zijn boekje--vol mededogen, dat wel--heel duidelijk inprent.

Onze befaamde tolerantie is onverschilligheid geworden, onze verzuilde samenleving is ingestort, en de consensus waar we altijd op konden vertrouwen, is kapot. Met God en andere opperwezens hebben we verwrongen relaties zodat ook hun heil niet meer aan te roepen valt. Volgens Van Istendael zit er niets anders op: we moeten leren om te gaan met conflict en de tegenspraak, die zijn intrede heeft gedaan in ons land, leren cultiveren. Zo bezien is Rutte toch op de goede weg, in een kabinet dat alleen naar zetelaantal meer tegenspraak dan medestanders kent.

En mocht het Rutte niet lukken, dan is er volgens Van Istendael nog één reddingsboei, één samenbindende factor waarop Nederland zichzelf kan verenigen, en ooit weer als saamhorig gidsland naar buiten kan treden: de fiets. Taal naar mijn hart.